

## Қазақстан Республикасының Ұлттық Ғылыми Орталықтары мен Ғылыми-Зерттеу Институттарында жоғары оқу орнынан кейінгі және қосымша/бейресми білім беру сапасын сыртқы бағалау нәтижелерін талдау

**Бағалау кезеңі:** 2019 жылғы қаңтар-2022 жылғы ақпан.

**Бастамашы және орындаушы:** Білім беруді, денсаулық сақтауды сапамен қамсыздандыру және аккредиттеудің Еуразиялықорталығы (ЕАО).

**Нәтижелерді алу әдісі:** Ұлттық ғылыми орталықтар мен ғылыми-зерттеу институттарын институционалдық және мамандандырылған аккредиттеу шеңберіндегі сыртқы бағалау.

Нәтижелері 14.02.2022 жылғы Сараптамалық кеңестің отырысында қаралды және талқыланды (№1 хаттама).

### Кіріспе

Ұлттық ғылыми орталықтар мен ғылыми-зерттеу институттарында резидентура (жоғары оқу орнынан кейінгі білім/ЖООКБ) және қосымша және бейресми білім беру (м. а. бұйрық бағдарламалары бойынша оқыту жүргізіледі. "Медициналық және фармацевтикалық мамандықтар бойынша Мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттар мен үлгілік кәсіптік оқу бағдарламаларын бекіту туралы" және "денсаулық сақтау саласындағы мамандарға қосымша және бейресми білім беру қағидаларын, Денсаулық сақтау саласындағы қосымша және бейресми білім берудің білім беру бағдарламаларын іске асыратын ұйымдарға қойылатын біліктілік талаптарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің 2015 жылғы 31 шілдедегі № 647, сондай-ақ оқу нәтижелерін тану ережелері, қосымша және бейресми білім беру арқылы денсаулық сақтау мамандары алған". Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 21 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-303/2020 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 22 желтоқсанда № 21847 болып тіркелді.)

Қосымша және бейресми білім беру лицензияланған білім беру түрі емес.

Резидентура бағдарламалары ұлттық ғылыми орталықтар мен ғылыми-зерттеу институттарында мамандықтар жіктеуішіне сәйкес іске асырылады ("жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлау бағыттарының жіктеуішін бекіту туралы"). Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 13 қазандағы № 569 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 17 қазанда № 17565 болып тіркелді.)

### Сыртқы бағалау құралдары

Жоғары оқу орнынан кейінгі медициналық білім беруді институционалдық және мамандандырылған (бағдарламалық) аккредиттеу стандарттары Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау жүйесінің ұлттық біліктілік шеңбері мен басымдықтарының

ерекшелігін ескере отырып, жоғары оқу орнынан кейінгі медициналық білім беру сапасын жақсарту жөніндегі Дүниежүзілік Медициналық Білім Федерациясының халықаралық стандарттары (2015 ж. қайта қарау) негізінде әзірленді.

Қосымша және бейресми білім беру ұйымдарын институционалдық аккредиттеу стандарттары (үздіксіз кәсіби даму) Дүниежүзілік медициналық білім беру Федерациясының дәрігерлердің үздіксіз кәсіби даму сапасын жақсарту жөніндегі халықаралық стандарттары негізінде әзірленді (2015 ж.).

Медициналық білім беру ұйымдарының резидентурасының (бастапқы аккредиттеу) білім беру бағдарламаларын аккредиттеу стандарттары дүниежүзілік медициналық білім беру Федерациясының дипломнан кейінгі медициналық білім беру сапасын жақсарту жөніндегі халықаралық стандарттары (2015 ж. қайта қарау) негізінде, Дүниежүзілік медициналық білім беру Федерациясының (ДМББФ) жана медициналық мектептер құру жөніндегі критерийлерін ескере отырып әзірленді: Үкіметке, реттеуші органдарға және университеттерге арналған нұсқаулық (2017 жыл).

ЕАО қосымша білім беру институционалдық (ЖООКБ), бағдарламалық (резидентура) және аккредиттеу стандарттарында Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің Авторлық құқық объектісіне құқықтарды мемлекеттік тіркеу туралы 2018 жылғы 15 маусымдағы №1909, 2017 жылғы 27.11. 2834 және тиісінше 20.11.2017 жылғы №2773 куәліктері бар.

### **Сыртқы бағалау нәтижелері**

2019 жылғы қаңтар мен 2022 жылғы ақпан аралығында ЕАО 14 Ұлттық ғылыми орталықтар мен ғылыми-зерттеу институттарын институционалдық және мамандандырылған (бағдарламалық) аккредиттеуді өткізді (1-кесте), бұл ретте 5 ұйымда 2014 жылғы резиденттерді даярлау жүргізілуде.

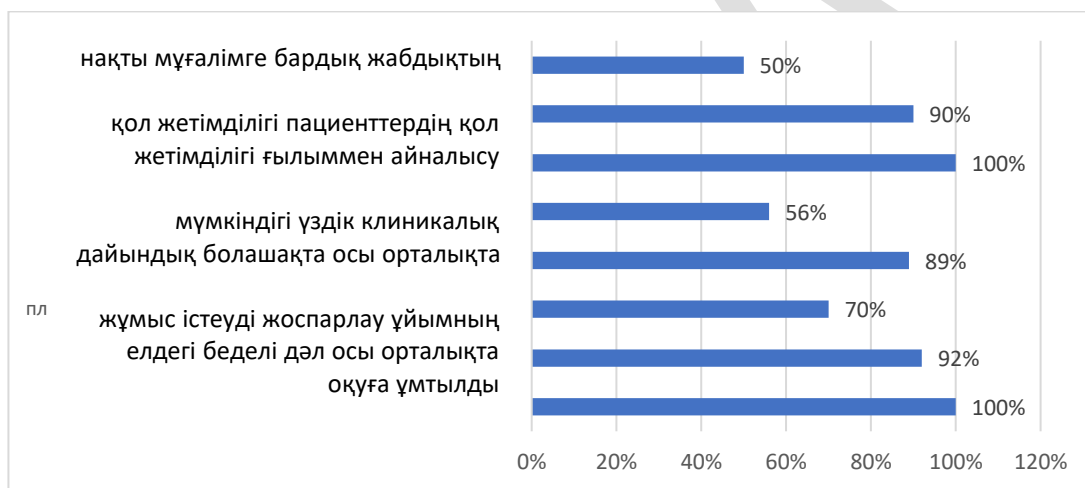
<b>№ п/п</b>	<b>Білім беру ұйымының атауы</b>	<b>Институционалдық аккредиттеу</b>	<b>Резидентура бағдарламаларын аккредиттеу, саны</b>	<b>Аккредиттеу туралы шешім қабылданған күн</b>
1.	"Қазақстан Республикасы Президенті Іс Басқармасының Медициналық орталығының ауруханасы"РМК	Қосымша білім беру ұйымы ретінде	-	2019 ж.
2.	Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің "Қоғамдық денсаулық сақтаудың ұлттық орталығы" ШЖҚ РМК (ҚР ДСМ)	Қосымша білім беру ұйымы ретінде	-	2019 ж.
3.	ҚР ДСМ фтизиопульмонология ұлттық ғылыми орталығы	Қосымша білім беру ұйымы ретінде	-	2019 ж.

4.	ҚР ДСМ "Масғұт Айкімбаев атындағы Қазақ карантиндік және зооноздық инфекциялар ғылыми орталығы" ШЖҚ РМК	Қосымша білім беру ұйымы ретінде	-	2019 ж.
5.	ҚР ДСМ Республикалық психикалық денсаулық ғылыми-практикалық орталығы " ШЖҚ РМК	Қосымша білім беру ұйымы ретінде	-	2019 ж.
6.	ҚР ДСМ "Трансфузиология ғылыми-өндірістік орталығы" ШЖҚ РМК	Қосымша білім беру ұйымы ретінде	-	2019 ж.
7.	ҚР ДСМ Денсаулық сақтауды дамыту республикалық орталығы	Қосымша білім беру ұйымы ретінде	-	2019 ж.
8.	"Ұлттық ғылыми онкологиялық орталық" ЖШС	Жоғары оқу орнынан кейінгі және қосымша білім беру ұйымы ретінде	Резидентураның 9 білім беру бағдарламасы жоспарлануда	2019 ж. 2019 ж.
9.	"Ұлттық нейрохирургия орталығы" АҚ	Жоғары оқу орнынан кейінгі және қосымша білім беру ұйымы ретінде	2 резидентура бағдарламалары	2020 ж. 2022 ж.
10.	"Денсаулық сақтау саласындағы сыртқы кешенді бағалау жөніндегі сарапшылар мен консультанттар" қоғамдық бірлестігі	Қосымша білім беру ұйымы ретінде	-	2021 ж.
11.	"Көз аурулары ғылыми-зерттеу институты" Құрмет Белгісі " қазақ ордені ЖШС	Жоғары оқу орнынан кейінгі және қосымша білім беру ұйымы ретінде	1 резидентура бағдарламалары	2021 ж.
12.	"Академиг А. Н. Сызғанов атындағы Ұлттық хирургия ғылыми орталығы" АҚ	Жоғары оқу орнынан кейінгі және қосымша білім беру ұйымы ретінде	5 резидентура бағдарламалары	2021 ж.
13.	"Дәрілік заттар мен медициналық құралдарды сараптау ұлттық орталығы" ШЖҚ РМК изделий»	Қосымша білім беру ұйымы ретінде	-	2021 ж.
14.	"Академик Б. У. Жарбусынов атындағы урология ғылыми	Жоғары оқу орнынан кейінгі және қосымша білім беру	1 резидентура бағдарламалары	2022 ж.

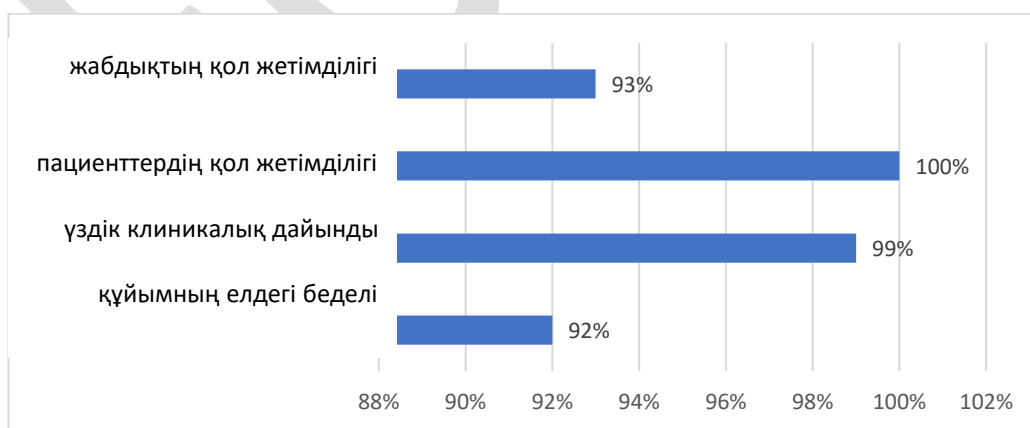
	орталығы" АҚ	ұйымы ретінде		
			<b>Барлығы 9 бағдарлама</b>	
15.	"Ғылыми Педиатрия және балалар хирургиясы" АҚ	Жоғары оқу орнынан кейінгі және қосымша білім беру ұйымы ретінде	3 резидентура бағдарламалары	жоспарланған 2022 ж.

Сыртқы бағалау процесінде ЕАО сарапшылары жоғарыда аталған ұйымдарда резиденттерді, тыңдаушыларды оқыту шарттарын, білім беру және кадр ресурстарының сәйкестігін, оқу-әдістемелік құжаттаманы зерделеді. Ұйымдар мен бөлімшелер басшылығымен әңгімелесу, резиденттермен және тыңдаушылармен, оқытушылармен, жұмыс берушілермен, түлектермен сұхбат жүргізілді.

Сыртқы бағалау шеңберінде ЕАО бақылаушысы 132 тыңдаушы мен 47 резидентке сауалнама жүргізді. Нәтижелер 1 және 2 диаграммаларда берілген.



**Диаграмма 1. Ұлттық ғылыми орталықтар мен ҒЗИ-да резиденттерді оқытуды ынталандыру (n=47) %**



**Диаграмма 2. Ұлттық ғылыми орталықтар мен ҒЗИ-да тыңдаушыларды оқытуды ынталандыру (n=132) %**

Сауалнамаға қатысқан резиденттер мен тыңдаушылардың басым бөлігі саналы түрде оқу немесе біліктілікті арттыру орнын таңдады. Жоғарыда аталған барлық ұйымдар (1-кесте), респонденттердің пікірінше, оқытудың тиісті шарттарымен және қажетті ресурстардың қол жетімділігімен сипатталады.

14 ұйымдағы 9 білім беру бағдарламасының 47 тұрғынына сауалнама бірқатар сұрақтарды қамтыды, олардың жауаптары 3-диаграммада көрсетілген.



**Диаграмма 3. Резиденттердің сауалнамасы (n=47), %**

Айта кету керек, резидент респонденттер оқытуды ұйымдастыруға толық қанағаттанған. Сонымен қатар, резиденттерге дербестік жетіспейді, электронды мәліметтер базасы жеткіліксіз және оқу орнының кітапханасында Ғылыми әдебиеттер жетіспейді. Барлығы ҒЗЖ орындай бермейді және барлығы білім беру бағдарламасының мақсаттары мен міндеттерін талқылауға, элективтердің тақырыптарын қалыптастыруға қатыспайды (3-диаграмма).



**Диаграмма 4. Оқытушылардың сауалнамасы (n=56), в %**

14 ұйымның 57 оқытушысына сауалнама жүргізу кезінде білім беру процесін, ұйымдағы еңбекті, мансаптық өсу жағдайларын, жариялау мүмкіндіктерін іс жүзінде ұйымдастыруға

жоғары қанағаттану анықталды. Көбісі басшылықты қолдау және оқытушыларды қолдау бағдарламаларын ұйымдастырады (4-диаграмма).

14 ұйымның жоғары оқу орнынан кейінгі және қосымша білім беруді аккредиттеу стандарттарына сәйкестігін институционалдық бағалау нәтижесінде ЕАО сыртқы сарапшылары жақсарту бойынша ұсынымдар әзірледі.

Резидентура бағдарламаларын аккредиттеудің 9 стандартының орындалуы талданды:

1. Миссия және соңғы нәтижелер
2. Білім беру бағдарламасы
3. Резиденттерді бағалау
4. Резиденттер
5. Оқытушылар
6. Білім беру ресурстары
7. Білім беру бағдарламасын бағалау
8. Басқару және басқару
9. Үздіксіз жақсарту

Бұдан әрі кестеде жақсартуды қажет ететін салалар туралы жалпыланған мәліметтер келтірілген:

<b>Стандарттар</b>	<b>Сыртқы сарапшылардың ұсыныстары</b>
Миссия және соңғы нәтижелер	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Білім алушыларды, жұмыс берушілерді, әріптестік ұйымдардың, қоғамдық және кәсіптік қауымдастықтардың өкілдерін миссияны, стратегиялық даму жоспарына ұсыныстарды қалыптастыру, білім беру бағдарламаларын әзірлеу, резиденттерді іріктеу және іріктеу саясатын әзірлеу жөніндегі кеңесші органдардың (кеңестердің, жұмыс топтарының) жұмысына тарту.</li> </ul>
Білім беру бағдарламалары	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Білім беру үдерісіне инновацияларды енгізу бойынша жұмысты жандандыру.</li> <li>– Бағдарламаларды іске асыруға мүдделі тараптардың көбірек санын тарту.</li> <li>– Ғылыми компонентті таңдау компонентіне енгізу арқылы білім беру бағдарламасын күшейту.</li> <li>– Резиденттердің дербес ғылыми-зерттеу қызметін тиімді іске асыруды қамтамасыз ету.</li> </ul>
Резиденттерді бағалау	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Сапаны бағалау әдістері мен форматының жарамдылығы мен сенімділігі тұрғысынан үнемі талдауды және бағалауды жүзеге асырады және осы процесті құжаттауды жүзеге асырады.</li> <li>– Резиденттерді оқытудың түпкілікті нәтижелерін бағалау жүйесін тиісті әдістемелік базамен және құжаттамамен қамтамасыз ету.</li> <li>– Тыңдаушыларды бағалау саясатын әзірлеу кезінде "плагиатқа қарсы" жүйесін (СӨЖ, жобалар) қосу және ОҚКЕ-ні қорытынды бағалау кезеңі ретінде пайдалану мүмкіндігін қарастыру, сондай-ақ тыңдаушылардың өзін-өзі бағалау рәсімін қарастыру.</li> <li>– Тест сұрақтарын әзірлеу және рецензиялау үшін оқытылған тестологтың болуы негізделеді.</li> </ul>

Резиденттер	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Білім беру бағдарламасын талқылауға және оны іске асыру сапасын қамтамасыз етуге тарта отырып, резиденттерді алқалы-кеңесші органдардың жұмысына қатысуға белсенді тартуды қамтамасыз ету.</li> <li>– Резиденттерге, оның ішінде жеке тұлғаларға консультациялық қолдау көрсетуді рәсімдеу.</li> </ul>
Оқытушылар	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Резиденттерді оқытудағы тәлімгерліктің рөлін күшейту және қызметкерлерді тәлімгер рөлін орындауға ынталандыру, осы процесті тиісті Регламентпен құжаттау.</li> <li>– Резидентурадағы білім беру процесіне қатысатын Орталық қызметкерлерін жүйелі оқытуды жоспарлау және енгізу және дәрігерлердің біліктілігін арттыру, инновациялық интерактивті оқыту әдістері мен технологиялары.</li> </ul>
Білім беру ресурстары	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрінің 2015 жылғы 29 мамырдағы № 423 бұйрығына сәйкес симуляциялық кабинет жарақтандырылсын. Денсаулық сақтау саласындағы білім беру ұйымдарының симуляциялық кабинеттерін (орталықтарын) жарақтандыру нормативтерін бекіту туралы.</li> <li>– Резиденттер мен тыңдаушыларды оқыту мен бағалаудың мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес компьютерлік сыныпты жабдықтау.</li> <li>– Шетелдік халықаралық орталықтар, жоғары оқу орындары мен клиникалар базасында оқытумен резиденттер мен оқытушылардың сыртқы ұтқырлығын іске асыру мүмкіндігін қарастыру.</li> <li>– Резидентура бағдарламасын тиісті заманауи оқу және ғылыми әдебиеттермен қамтамасыз ету және оған резиденттердің қол жеткізуіне кепілдік беру.</li> <li>– Білім беру процесін басқару жүйесінде ақпараттық және коммуникациялық технологияларды тиімді пайдалану (электрондық құжат айналымы, резиденттерді есепке алу, штрих –код, QR-код, электрондық кері байланыс және т.б.) және резидентура бағдарламалары бойынша құжаттамамен жұмыс істеу кезінде ақпаратты қорғауды қамтамасыз ету.</li> <li>– Халықаралық ұйымдармен жұмысты одан әрі жандандыру, зерттеу гранттарын тарту.</li> </ul>
Білім беру бағдарламасын бағалау	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Түлектермен, резиденттермен және жұмыс берушілермен кері байланыс механизмін жетілдіру, мамандықтардың ерекшеліктерін көрсететін мүдделі тараптардың сауалнамасының нәтижелеріне тұрақты талдау жүргізу және нәтижелерді білім беру бағдарламаларының сапасын жақсарту үшін пайдалану.</li> </ul>
Басқару және әкімшілендіру	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Оқу әдебиеттерін сатып алуды, симуляциялық кабинетті жарақтандыруды, тестілеу кабинетін ашуды қоса алғанда, білім беру процесінің сапасын ішкі қамтамасыз ету саясатын іске асыруға тиісті әкімшілік және қаржылық қолдауды қамтамасыз ету.</li> <li>– Резидентура мамандықтарының білім беру бағдарламаларының мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес дипломнан кейінгі білім беру бөлімінің жұмысын жүйелеу</li> </ul>

Қосымша және бейресми білім беру ұйымдарын институционалдық аккредиттеу стандарттарына (үздіксіз кәсіби даму) 9 бөлім кіреді:

1. Миссия және соңғы нәтижелер
2. Білім беру бағдарламалары
3. Тыңдаушылардың құзыреттілігін бағалау және құжаттама
4. Денсаулық сақтау мамандары (жеке кәсіптік даму)
5. Қосымша және бейресми білім беруді қамтамасыз ету
6. Білім беру ресурстары
7. Қосымша және бейресми білім беру бағдарламаларын бағалау
8. Ұйымдастыру
9. Үздіксіз жақсарту

Бұдан әрі кестеде жақсартуды қажет ететін салалар туралы жалпыланған мәліметтер келтірілген:

<b>Стандарттар</b>	<b>Сыртқы сарапшылардың ұсыныстары</b>
Миссия және соңғы нәтижелер	– Миссияны қайта қарау және білім беру бағдарламаларының миссиясын әзірлеу кезінде миссияны кеңінен хабардар ете отырып, барлық мүдделі тараптарды талқылауға тарту.
Білім беру бағдарламалары	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Қазақстан Республикасының Мемлекеттік тіл саясатын ескере отырып, қосымша білім беру бойынша іс жүргізуді (құжаттаманы басқару рәсімдерін) және оқытуды жетілдіру</li> <li>– Міндеттері қосымша білім беру бойынша оқу-әдістемелік құжаттаманы әзірлеу, бекіту, енгізу және сапа мониторингі кіретін оқу-әдістемелік органның қызметін дамыту.</li> <li>– Қолда бар оқу-әдістемелік құжаттаманы қосымша кәсіптік білім беру саласындағы НҚА-ға сәйкес келтіру (тыңдаушылардың тиісті континенті, құжат айналымы, ішкі құжаттар) ;</li> <li>– Білім беру бағдарламалары (Оқу-әдістемелік кешендер, жұмыс оқу жоспарлары, силлабустар) бойынша әдістемелік құжаттаманың бірыңғай нысанын әзірлеу.</li> <li>– Денсаулық сақтау мамандарына қосымша білім беру бағдарламаларында қашықтық компонентін кеңейту.</li> </ul>
Тыңдаушылардың құзыреттілігін бағалау және құжаттама	– Тыңдаушылардың құзыреттілігін бағалау туралы регламентті (ережені) әзірлеу арқылы тыңдаушылардың құзыреттілігін бағалау жүйесін жетілдіру және оқу материалдарында оқытудың түпкілікті нәтижелерінің көрінісін нақтылау.
Денсаулық сақтау мамандары (жеке кәсіптік даму)	– Пәнаралық тәсілді (орта медицина қызметкерлері, әлеуметтік қызметкерлер, ҮЕҰ, халық және т. б.) ескере отырып, білім беру бағдарламалары тыңдаушыларының контингентін кеңейту.
Қосымша және бейресми білім беруді қамтамасыз ету	– Қосымша білім беруде оқытудың инновациялық және белсенді әдістері бойынша білім беру процесіне тартылған қызметкерлерді оқыту мүмкіндіктерін кеңейту.
Білім беру ресурстары	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Тыңдаушылардың заманауи модельдеу технологияларына қол жеткізуін қамтамасыз ету.</li> <li>– Ақпараттық-коммуникативтік технологияларды оқытудың</li> </ul>



	<p>және тыңдаушылардың құзыреттілігін қалыптастыруды бағалаудың интеграцияланған бөлігі ретінде белсенді қолдану (компьютерлік тестілеу).</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Интернет-ресурстарды өзектендіру және кеңейту (сайт, Халықаралық ғылыми-білім беру сайттарына қол жеткізу).</li> <li>– Кәсіби және ғылыми әдебиеттердің халықаралық дерекқорларына қол жеткізу жүйесін жетілдіру.</li> </ul>
Қосымша және бейресми білім беру бағдарламаларын бағалау	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Сыртқы сарапшыларды (академиялық ортаның, практикалық денсаулық сақтаудың, кәсіби ұйымдардың, сондай-ақ шетелдік сарапшылардың өкілдері) рецензиялауға тарта отырып, сапаны ішкі және сыртқы бақылауды қамтамасыз ете отырып, барлық мүдделі тараптардың қатысуымен білім беруді бағалау тәсілдерін жетілдіру.</li> <li>– Электрондық сауалнаманы енгізу арқылы кері байланысты оңтайландыру.</li> <li>– Білім беру бағдарламаларын өзгерту және жақсарту бойынша ұсыныстарды әзірлеуге жұмыс берушілерді белсенді тарту.</li> <li>– Дипломнан кейінгі және қосымша білім беру бойынша материалдардың сапасын қамтамасыз ету үшін бөгде ұйымдардың ғылыми-педагогикалық қызметкерлерін және практикалық денсаулық сақтау өкілдерін оқу-әдістемелік құжаттаманы (білім беру бағдарламалары, силлабустар, тесттер) рецензиялауға тарту.</li> </ul>
Ұйымдастыру	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Білім беру қызметін оңтайландыру, процесті тиімді және жүйелі әдістемелік қамтамасыз ету мақсатында үздіксіз кәсіби даму бөлімінің әдіскері лауазымын көздеу.</li> </ul>
Үздіксіз жақсарту	<ul style="list-style-type: none"> <li>– Іс қағаздарын жүргізу және мемлекеттік тілде оқыту НҚА мен заңнамалық актілердің талаптарына сәйкес келтірілсін.</li> </ul>

Сыртқы сараптамалық бағалау аяқталғаннан кейін ЕАО қосымша және бейресми білім беру ұйымдарын институционалдық аккредиттеу стандарттарына сәйкестігі туралы есептерді дайындауға және өзін-өзі бағалауға қатысқан ҒО және ҒЗИ қызметкерлеріне сауалнама жүргізді. Сауалнаманың мақсаты Өзін өзі бағалау кезінде проблемаларды анықтау және есепті дайындауда қандай стандарттар қиындықтар туғызды.

10 балдық шкала бойынша аккредиттеу стандарттарының күрделілік дәрежесін бағалау нәтижелері (1 - аз күрделі, 10-барынша қиын):

стандарттар	1	2	3	4	5	6	7	8	9
баллдар	2	5	4	4	7	5	9	3	7

ЖМК қызметкерлерінің сауалнамасының нәтижелері көрсеткендей, ең күрделі стандарттар 5 (қосымша және бейресми білім беруді қамтамасыз ету), 7 (қосымша және бейресми білім беру бағдарламаларын бағалау, 9 (үздіксіз жақсарту)болды.

**Бас директор**  
**м.ғ.докторы, профессор, МВА**

**Сарсенбаева С.С.**

Резидентура бағдарламалары контекстіндегі ұйымдарды жақсарту бағыттары (1-кестені қараңыз) мыналар болып табылады (1-схема):



**1-Схема. ҰҒО және ҒЗИ резидентура бағдарламаларын жақсарту салалары**

Қосымша және бейресми бағдарламалар контекстіндегі ұйымдарды жақсарту бағыттары (1-кестені қараңыз) мыналар болып табылады (2-схема):

